

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet tre motioner från allmänna motionstiden år 2000 om godtrosförvärv av stöldgods.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks med hänvisning till pågående arbete inom Regeringskansliet.

Motionerna

2000/01:L908 av Jan Erik Ågren (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör initiera en översyn av gällande lagstiftning i syfte att minska handeln med stulet gods samt underlätta för de bestulna att återfå sin egendom utan att det ekonomiskt drabbar tredje man.

2000/01:L909 av Per Landgren (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör förstärka äganderätten och därmed lämna extinktionsprincipen och övergå till vindikationsprincipen vid förvärv av stöldgods.

2000/01:L911 av Alf Eriksson m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör tillämpa vindikationsprincipen vid förvärv av egendom.

Utskottet

Gällande bestämmelser

Regler om godtrosförvärv finns i lagen (1986:796) om godtrosförvärv av lösöre, vilken trädde i kraft den 1 januari 1987 (prop. 1985/86:123, bet. LU 1986/87:4, rskr. 1986/87:6). Godtrosförvärvslagen innebär att en förvärvare, under förutsättning att han eller hon är i god tro, blir ägare till egendomen även om den förvärvas från någon som inte hade rätt att överlåta den. Bestämmelserna i godtrosförvärvslagen innefattar i huvudsak en kodifiering av

de rättsregler på området som utbildats i rättspraxis. Lagen innebar emellertid också en skärpning och precisering av de krav som ställs på en förvärvare av lösöre för att denne skall anses vara i god tro.

Den 1 januari 1999 skärptes kraven för godtrosvärv ytterligare (prop. 1997/98:168, bet. 1998/99:LU2, rskr. 1998/99:21). Bestämmelserna innebär nu att en förvärvare anses ha varit i god tro endast om det är sannolikt att egendomens beskaffenhet, de förhållanden under vilka den utbjöds och omständigheterna i övrigt var sådana att han eller hon inte borde ha misstänkt att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen. Det sätt på vilket egendomen har kommit ur den ursprungliga ägarens besittning har i och för sig inte någon betydelse för möjligheten att göra godtrosvärv av egendomen. Det är i dag sålunda möjligt att göra godtrosvärv även av stöldgods. Godtroskravet medför emellertid en långtgående skyldighet att vid förvärvet iakttä aktsamhet beträffande överlåtarens rätt att förfoga över egendomen.

Godtrosvärvslagen innehåller också regler om att den som på grund av någon annans godtrosvärv har förlorat äganderätten till viss egendom har rätt att få tillbaka egendomen mot lösen. Den som vill lösa till sig egendomen skall kräva tillbaka den från innehavaren inom tre månader från det att han eller hon fick eller måste antas ha fått kännedom om dennes innehav. Rätten till lösen torde ha störst betydelse när det gäller personliga föremål med värden utöver de rent ekonomiska, museiföremål och annat, där en utgiven försäkringsersättning inte medger ersättningsköp.

Godtrosvärvslagen bygger på den s.k. *extinktionsprincipen*. En tillämpning av den motsatta principen, *vindikationsprincipen*, skulle vid exempelvis förvärv av stöldgods innebära att den bestulnes äganderätt till godset bestod, oavsett om någon annan hade förvärvat egendomen i god tro, och att den bestulne alltså skulle ha rätt att få tillbaka det stulna utan att betala lösen.

Motionerna

I motion L909 begär Per Landgren (kd) ett tillkännagivande om att Sverige bör förstärka äganderätten genom att överge extinktionsprincipen till förmån för vindikationsprincipen vid förvärv av stöldgods (yrkande 1).

Jan Erik Ågren (kd) hävdar i motion L908 att rådande regler i fråga om godtrosvärv är stötande för rättsmedvetandet. Motionären begär ett tillkännagivande om en översyn av lagen om godtrosvärv i syfte att minska handeln med stöldgods och underlätta för de bestulna att återfå egendomen.

Alf Eriksson m.fl. (s) anser i motion L911 att ansträngningar bör göras för att försvåra häleriverksamheten. I motionen yrkas att Sverige, i likhet med många andra länder, skall tillämpa vindikationsprincipen.

Utskottets ställningstagande

I slutet av år 1998 tillkallade regeringen en utredning med uppdrag att ta fram ett lagförslag som bygger på att vindikationsprincipen skall gälla vid åtminstone stöld av lösöre. Sommaren 2000 avlämnades utredningsbetänkandet (SOU 2000:56) Vindikation av stöldgods. I betänkandet föreslås en vindikationsregel, vilken omfattar egendom som har frånhänts ägaren genom

tillgrepp, dvs. ett olovligt tagande, och genom på visst sätt kvalificerat tvång, s.k. råntvång.

Betänkandet har varit föremål för remissbehandling, och remisstiden gick ut den 8 januari 2001. Utskottet konstaterar att det nu föreligger ett lagförslag med den inriktning som motionärerna förespråkar. Enligt utskottets mening bör resultatet av det fortsatta beredningsarbetet inom Regeringskansliet avvaktas innan något definitivt ställningstagande från riksdagens sida kommer till stånd.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna L908, L909 yrkande 1 och L911.

Hemställan

Utskottet hemställer

 beträffande *godtrosförvärv*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:L908, 2000/01:L909 yrkande 1 och 2000/01:L911.

Stockholm den 16 januari 2001

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c) och Ana Maria Narti (fp).